

ДЕТЕРМИНОЛОГИЗАЦИЯТА КАТО ИЗТОЧНИК НА НОВИ ЗНАЧЕНИЯ В СЪВРЕМЕННИЯ БЪЛГАРСКИ ЕЗИК

Сия Колковска

ИНСТИТУТ ЗА БЪЛГАРСКИ ЕЗИК „ПРОФ. Л. АНДРЕЙЧИН“ ПРИ БАН
sia_btb@yahoo.com

DETERMINOLOGIZATION AS A SOURCE OF NEW MEANINGS IN THE MODERN BULGARIAN LANGUAGE

SIA KOLKOVSKA

INSTITUTE FOR BULGARIAN LANGUAGE, BULGARIAN ACADEMY OF SCIENCES
sia_btb@yahoo.com

The paper discusses the role of determinologization for the enrichment of the Bulgarian language with semantic innovations. It analyses the peculiarities of the new meanings which are a result of determinologization. It also outlines the contribution of that process for the intellectualization of the modern Bulgarian language.

Keywords: determinologization, semantic neologisms, intellectualization

Повишената динамика на лексикалните процеси в българския език през последните две десетилетия намира израз както в интензивното възникване на лексикални и семантични иновации, водещо до обновление на лексикалния състав в редица комуникативни сфери, така и в активизирането на някои езикови тенденции и явления, към които се отнася и явлението детерминологизация. Това явление е тясно свързано с тенденцията към интелектуализация¹ и е важна проява на въздействието на терминологичните системи върху общоупотребимия език (по-нататък ОУЕ).

I. Схващания за детерминологизацията

В българската лингвистика се влага различно съдържание в термина *детерминологизация*, като към него се отнасят две различни прояви на проникване на терминологична лексика в ОУЕ.

1. Детерминологизацията като преминаване на термина в ОУЕ с непроменено значение

В този случай детерминологизацията се възприема като разширяване на сферата на употреба на даден термин при запазване на отнесеността му към първоначално назования денотат. Тя се свежда до явлението, при кое-

то терминът започва да функционира извън рамките на тясноспециалната си сфера.

Обикновено това схващане за детерминологизация се застъпва в изследвания по лексикология, посветени на особености на ОУЕ. В посоченото значение терминът присъства в разработки на В. Зидарова (Зидарова/Zidarova 2006); М. Божилова (Божилова/Vozhilova 2013) и други изследователи. В. Зидарова отбелязва като детерминологизация навлизането на голям брой специални названия от сферите на политиката, икономиката, информатиката в масовата говорна практика, при което денотатите им стават част от битието на голяма част от българите. Сходно разбиране за детерминологизацията споделя и М. Божилова, според която това явление освобождава научния термин от неговата тясна обвързаност с научния стил и прави възможно участието на специална лексика като градиво на останалите стилове на книжовния език, включително и на разговорния (Божилова/Vozhilova 2013: 710).

2. Детерминологизацията като преминаване на термина в ОУЕ с ново, нетерминологично значение

В българското терминознание е утвърдена концепцията за детерминологизация, разработена от М. Попова (Попова/Popova 1985; Попова/Порова 2009; Попова/Порова 2012), която намира приложение в изследванията на Е. Петкова, Кр. Симеонова и др. (Петкова/Petkova 2010; Симеонова/Simeonova 2016: 114–116). Схващането на М. Попова за детерминологизация е възприето и в редица разработки по лексикология (вж. Крумова/Krumova 2013: 79; Радева/Radeva 2017: 181; Колковска/Kolkovska 2012; Благоева, Колковска/Vlagoeva, Kolkovska 2013: 324). Според М. Попова детерминологизацията е преминаване на термина към общоупотребимата лексика, при което той губи терминологичното си значение и получава ново, нетерминологично значение, възникнало чрез семантична деривация (Попова/Порова 1985; Попова/Порова 2009). В този случай терминът, освен че разширява своята сфера на употреба, с новото си значение означава нов денотат и ново понятие, които не принадлежат към специална сфера. Така, според М. Попова, терминът се откъсва от понятийно-терминологичната си система и се превръща в общоупотребима дума или словосъчетание с терминологичен произход. По този резултат детерминологизацията се отличава от процеса, при който термините запазват напълно значението си при преминаването си в ОУЕ, без да се прекъсва връзката им с понятийно-семантичната система, от която произхождат (напр. при *демокрация*, *парламент*) (Попова/Порова 2012: 535). Подобно схващане за детерминологизацията се следва и в руската лингвистика, срв. дефиницията на това явление в *Современный толковый словарь русского языка* (СТСРЯ/ STSRJA): „Переход термина в общеупотребительное слово, сопровождающийся утратой связи с научным понятием и приобретением нового обычно метафорического значения“.

Изложените схващания илюстрират употребата на термина *детерминологизация* по отношение на две различни по обхват и дълбочина прояви на влиянието на терминологичните системи върху ОУЕ. Тук следваме схващането, че детерминологизацията на термините е преминаването им в ОУЕ с ново, нетерминологично значение, при което те се превръщат в общоупотребими лексикални единици с терминологичен произход.

При първия разгледан случай – на разширяване на сферата на употреба на термина при използването му в ОУЕ, се наблюдава двойствен статут на лексикалната единица. От една страна, тя продължава да функционира като термин в съответната специална сфера. От друга страна, с употребата и утвърждаването ѝ в общоупотребимия език означеното от нея понятие се приобщава към понятийната му система. Това я лишава от двете основни характеристики на термина – да означава понятие от специална сфера и да функционира в ограничена (научна или професионална) област (Попова/Ророва 2012: 29 и сл.). Поради това разглежданите лексикални единици имат двойко функциониране – и като термини в съответната специална област, и като общоупотребими думи и съчетания (Попова/Ророва 1985: 46). Тази им особеност е илюстрация на сложното взаимодействие между терминологичните системи и ОУЕ.

Интересен е въпросът дали при използването на даден термин в ОУЕ във всички случаи се запазва отнесеността му към първоначално означения сигнификат. Този въпрос възниква поради това, че е възможно общоупотребимото значение да означава понятие, което не съдържа пълния набор от признаци, присъщ на съответния термин. В този случай значението на общоупотребимата единица не би включвало всички компоненти от терминологичното значение, което би довело до промяна в означения сигнификат. Този проблем е важен и с оглед на лексикографската практика при отразяване на такива названия и изисква отделно проучване.

II. Нови детерминологизирани значения в българския език

Детерминологизацията е активен процес в българския език, който запазва своята интензивност и през последните 20 години. Терминологичните системи продължават да бъдат неизчерпаем източник за обогатяване на някои комуникативни сфери на общоупотребимия език с нови значения. Новите, детерминологизирани значения (по-нататък ДЗн) възникват най-често чрез метафоричен пренос на термини думи или (в по-редки случаи) на термини словосъчетания.

Детерминологизираните значения, възникнали в езика ни през първото десетилетие на XXI в., са разглеждани в предходни наши разработки (Колковска/Kolkovska 2012a; Благоева, Колковска/Blagoeva, Kolkovska 2013: 324–325), в които са изяснени особености, свързани с тяхната употреба, семантика и стилистични характеристики; с метафоричните модели, чрез които са възникнали; с терминологичните системи, от които произхождат, и др. По-продължителните ни наблюдения върху функционирането на новите, детерминологизирани значения ни дават възможност да разширим и

задълбочим своя анализ, да установим някои по-трайни тенденции в тяхната употреба и в динамиката им, за чиято проява в езика е необходим определен период от време, да отбележим техни особености, които не са били отчетливо изявиени преди, а също така и да регистрираме най-нови такива номинации. На тези проблеми е посветена настоящата разработка.

1. Основни особености на новите, детерминологизирани значения

1.1. Терминологични системи, от които произхождат

Както е отбелязано и в предходни наши изследвания, при обогатяването на ОУЕ с детерминологизирани номинации се използва лексикалният ресурс на разнообразни терминосистеми. Активност в процеса на детерминологизация проявяват термини от редица специални области: физика (*вакуум*), архитектура (*топла връзка*), компютърна сфера (*бъгвам се*), военно дело (*торпилирам*), автомобилна сфера (*тунинговане*), медицина (*колапс*, *реанимирам*, *токсичен*), биология (*адреналин*), биоинженерство (*клонинг*), икономика (*дивидент*, напр. *извличам политически дивиденти*; *гратисен период* – Книж. ‘Период след въвеждане на дадена законова норма, забрана и под., през който не се изисква те да бъдат спазвани или не се налагат санкции при неспазването им’), религия (*гуру*, *мантра*, *зомби*), история (*абдикация*, *олигарх*), езикознание (*артикулиране*), филмово изкуство (*трилъър* – за събитие, свързано с извършване на престъпление, използване на насилие, напр. *В курорта се разигра истински трилъър*; *римейк* – за събитие, обикн. в обществено-политическия живот, което вече се е случвало, напр. *Ситуацията е римейк на други подобни ситуации в родната действителност*), спорт (*хеттрик*, *допинг*).

Специфична особеност на съвременните процеси на детерминологизация в българския език, която ги отличава от предходни такива процеси, е предпочитанието към названия от областта на религията, свързани с различни нехристиянски религиозни вярвания – с източни религии като индуизма и будизма (при *гуру* и *мантра*), с вуду религията (при *зомби* и *зомбирам*), с шаманизма (при *шаман* и *шаманство*). Друга специфика е относително по-честото протичане на метафоризация при медицински и биологични термини, срв. ДЗн на *реанимирам* (‘Възстановявам нещо, чието съществуване е силно застрашено или почти преустановено’, напр. *реанимирам проект*, *реанимирам селското стопанство*), *колапс* (‘Тежко, кризисно състояние или разруха на нещо’, напр. *демографски колапс*), *адреналин*, *токсичен* (за чувства, мисли). Обхватът и причините за това специфично лексикално явление, наблюдавано първоначално при новата икономическа лексика, а впоследствие – и в ОУЕ, са коментирани в някои разработки (вж. Колковска/Kolkovska 2007; Ангелова, Митрева/Angelova, Mitreva 2013).

Развитието на нови, детерминологизирани номинации в българския е постоянен процес, при който постепенно се разширява кръгът на терминосистемите, от които се заемат специални названия. Възникналите ДЗн на лексемите *бъгвам се/бъгна се* и *тунинг*, *тунинговане*, *тунинговавам* сви-

детелстват, че напоследък в детерминологизацията се включват и специални названия от компютърната и автомобилната сфера. При компютърния термин *бъгвам се/бъгна се*, разпространен и в ОУЕ, възниква ДЗн ‘Издавам в състояние на преумора, затормозеност и под., което ми пречи да изпълнявам своите задължения’. Това значение все още не е регистрирано в официални писмени източници и засега се употребява главно в разговорната реч. Съотносително значение ‘Който е изпаднал в състояние на преумора, затормозеност и под.’ се развива при адекватизиращото се причастие *бъгнат*. При лексемите *тунинг*, *тунингване* и *тунингвам*, принадлежащи към терминосистемата и професионалния език от сферата на автомобилизма² и използвани и в ОУЕ, напоследък се развиват метафорични ДЗн, с които се означава коригирането на определени части от тялото или лицето на жена (чрез поставяне на силикон, пластична операция и др.) с цел разкрасяване и главно – придобиване на по-предизвикателен и сексапилен външен вид. Срв. примерите: *Ако не е тунигвано, едно момиче трудно ще пробие в развлекателния бранш. Тема, 2013, бр. 46; Момичето е минало през тунинг; тунигвана дама.*

1.2. Комуникативни сфери, в които се употребяват новите, детерминологизирани значения

Най-често детерминологизирани номинации се използват за обогатяване на изразните средства на медийния език, а също и в политическия дискурс. Преобладаващата част от новите, детерминологизирани значения се отнася за денотати, свързани с обществено-политическия живот: с участници в него (политици и публични личности, партийни формации и др.) или с характерни за него действия, явления, същности, срв. ДЗн на *шаман* (напр. *червен шаман*), *гуру* (във 2 знач., напр. *партиен гуру*), *клонинг* (на партия), *мантра* (*Ирон.* ‘Твърдение, повтаряно многократно от политици, политолози и др. с цел да се внуши на обществото определена идея, напр. *предизборна мантра*), *абдикирам* (за държава, институция), *торпилирам* (‘Застрашавам или възпрепятствам осъществяването на нещо’, напр. *торпилирам преговори*), *топла връзка* (*Книж.* ‘Тесен контакт, близки отношения между лица’, напр. *Списъкът на кредитни милионери затвърди убеждението за топлата връзка между политици и банки. Класа, 2013, бр. 1489*).

Някои от ДЗн, свързани с обществено-политическата сфера, имат експресивен характер и носят оценъчни конотации, като изразяват иронично или неодобрително отношение към назованите лица, събития или действия (срв. ДЗн на *шаман*, *гуру* във 2 знач., *абдикация*, *мантра*). Интерес в тези случаи представлява това, че за целите на експресивизацията се преосмислят лексеми, които поради своята терминологична природа са лишени от експресивност и оценъчност. В този смисъл детерминологизираните номинации са илюстрация на креативните способности на носителите на българския език да създават оценъчни номинативни единици, като черпят за това лексикален материал дори и от функционални сфери, които изключват изразяването на експресия.

Същевременно детерминологизираните номинации дори и след своето преосмисляне носят отпечатък на функционалната сфера, от която произлизат, отразяваща систематизираното научно знание. Ето защо използването им в публичната комуникация и особено в медийния език допринася за тяхната интелектуализация.

В по-редки случаи новите, ДЗн се отнасят за денотати от сфери извън обществено-политическия живот, срв. разпространените в разговорната реч ДЗн на *зомби* (за човек, който изпълнява сяпо чужда воля и желаниа), *микс* (от различни съставки, елементи), *бъгвам се*, *адреналин* ('Състояние на силна, обикн. приятна възбуда, вълнение, напрежение' – РНД/RND).

2. Динамика на новите, детерминологизирани значения

Значителна част от разглежданите нови номинации заемат място в периферията на семантичното пространство на ОУЕ. Те са различават помежду си по своята употребимост, разпространение и възможности за утвърждаване в българския език.

2.1. Фактори, обуславящи употребимостта на новите, детерминологизирани значения

Тези фактори са с разнороден характер – както извънезикови, обусловени от важноста и актуалността на означените денотати, така и езикови. Езиковите фактори са свързани със специфичните за всеки термин обстоятелства, съпровождащи неговата детерминологизация. Като отчитаме специфичните обстоятелства, при които протича този процес при отделните номинации, установяваме три случая на детерминологизация на термини в ОУЕ.

В първия случай се детерминологизират термини с тясноспециална употреба, утвърдени отдавна в съответната специална област, но слабо известни като термини в ОУЕ, напр. *артикулиране*, *девиация*, *гратисен период*, *топла връзка*. Новите, детерминологизирани значения на тези термини имат книжен характер в ОУЕ.

Във втория случай на детерминологизация са подложени термини, които са разпространени и в ОУЕ с терминологичното си значение, напр. при *вакуум*, *адреналин*, *токсичен*, *реанимирам*.

В третия случай се детерминологизират термини неологизми, които много скоро след появата си получават разпространение и в ОУЕ, а впоследствие развиват нови, нетерминологични значения, напр. при *клонинг*, *допинг*, *римейк*. Детерминологизацията на тези термини се предхожда от бързо разширяване на тяхната сфера на употреба извън тясноспециалната им област. Така преминаването им в ОУЕ и семантичното им преосмисляне протичат в рамките на много кратък период.

Установените случаи на детерминологизация дават възможност да се изведат някои закономерности в интеграцията на новите, ДЗн в българския език. С оглед на перспективите за тяхното разпространение и утвърждаване се предполага, че благоприятен езиков фактор представлява предхождащото проникване на изходните термини в ОУЕ със специалното им

значение, при което те стават известни на по-широк кръг от носителите на езика. Такава ситуация наблюдаваме при втория и третия случай на детерминологизация. Разпространението на термина в ОУЕ е предпоставка за това възникналото при него ДЗн да бъде възприето и да се наложи по-лесно в говорната практика. Обратно, при термини, чиято детерминологизация не е предшествана от разширяване на сферата на тяхната употреба в ОУЕ (напр. при *артикулиране*, *девиация*), развитите при тях ДЗн имат по-ниска употребимост в ОУЕ, което би могло да забави или възпрепятства тяхното закрепване и утвърждаване в езика.

2.2. Тенденции в употребата на новите, детерминологизирани значения в ОУЕ

Наблюдават се следните тенденции във функционирането на разглежданите семантични иновации в ОУЕ:

2.2.1. Значителна употребимост и бързо утвърждаване в ОУЕ

Някои от възникналите през последните 20 години ДЗн относително бързо загубват неологичния си характер, показател за което е включването им в общите тълковни речници на българския език. Такъв е случаят с ДЗн на *дивидент* и *реанимирам*, отразени в многотомния *Речник на българския език* (РБЕ/РВЕ), съответно в т. IV и т. XV.

2.2.2. Напредък в узуализацията на някои детерминологизирани значения и в тяхното утвърждаване в ОУЕ

За такава тенденция във функционирането на някои нови, ДЗн свидетелстват редица показатели: повишаване на честотата на тяхната употреба, разширяване на съчетаемостта им, развитие на съотносителни значения.

2.2.2.1. Честота на употреба

Честотата на употреба на новите номинации е обективен показател за напредъка в тяхната узуализация, който се установява въз основа на корпусни данни. Относително висока за нова номинация честота се наблюдава например при първото ДЗн на *зуру* 'Човек, който е учител, наставник в определена професионална сфера поради своите знания, опитност и авторитет'. Това ново значение има над 400 срещания в използвания електронен архив (*Лексикографския електронен архив* на Секцията за българска лексикология и лексикография), регистрирани в периодични издания от последните 15 години, което е показател за значителен и бърз напредък в неговото утвърждаване в българския език. Фреквентността на други ДЗн е по-ниска, но е устойчива през наблюдавания период, което също би могло да се приеме като показател за техните перспективи за утвърждаване в езика. Такъв е случаят с новото значение на *шаман*, което има над 90 срещания (обикн. в съчетания като *червен шаман*, *син шаман*, *политически шаман* и др.) в периодични издания както от първото десетилетие на XXI в., така и в най-нови издания.

2.2.2.2. Разширяване на съчетаемостта

Разширяването на синтагматичните връзки на лексемата, при която се реализира дадено ново значение, е показател за протичащ при него процес

на стабилизиране в семантичното пространство на езика и за добра перспектива за утвърждаването му в бъдеще (без да гарантира, че това непременно ще се случи). Наблюдава се при редица нови детерминологизирани номинации. Например ДЗн на *вакуум* 'Отсъствие или недостатъчност на нещо важно, съществено в дадена област, сфера' намира реализация във все по-разнообразни контексти и съответно – във все по-разнообразни словосъчетания, срв. *законов вакуум, правен вакуум, нормативен вакуум, идеологически вакуум, властови вакуум, управленчески вакуум, кадрови вакуум, духовен вакуум, ценностен вакуум, морален вакуум, културен вакуум, демографски вакуум, вакуум на пазара* и др. Високата честота на употреба на съществителното *гуру* в посоченото по-горе значение е съпроводена от значително разширяване на синтагматичните му връзки. Това ДЗн се реализира във все по-широк кръг словосъчетания, отнасящи се до понятия от различни области (икономика, музика, мода и др.), напр. *борсов гуру, пазарен гуру, маркетинг/маркетингов гуру, музикален гуру, китарен гуру, моден гуру, фешън гуру, кулинарен гуру, технологичен гуру, гуру на пазарната икономика, гуру на неолиберализма*.

2.2.2.3. Развитие на съотносителни значения

Приемаме, че косвен показател за интеграция на новото значение в езика представлява развитието на съотносителни значения при деривати на съответната лексема (вж. по-подробно Колковска/Kolkovska 2012б; Благоева, Колковска/Blagoeva, Kolkovska 2013: 365). Прояви на такъв интегративен процес наблюдаваме при част от разгледаните семантични иновации, напр. при ДЗн на *шаман, зомби* и *адреналин*, след появата на които се развиват съотносителни ДЗн съответно при *шаманство* и *шамански, зомбирам, адреналинов* (напр. *адреналиново изживяване, адреналиново събитие*).

2.3. Ограничена употреба на някои детерминологизирани значения в ОУЕ

При някои от новите, ДЗн се наблюдава постоянна ниска честота на употреба в ОУЕ през разглеждания период, поради което перспективите за тяхното утвърждаване засега са неясни. Това са най-често ДЗн с книжен характер, възникнали при термини, чиято употреба преди тяхната детерминологизация е била ограничена само в специалната им област. Тук се отнася ДЗн на *девиация* (*Книж.*) 'Отклонение от нормалното състояние или нормалния ход на нещо' (напр. *Случващото се в страната надминава границата на допустимата девиация*), а също и ДЗн на *артикулиране* (*Книж.*) 'Изказване, изразяване на мисъл, идея, чувство' (PHD/RND) (напр. *артикулиране на идеи, артикулиране на позиции*), което се употребява в ограничен кръг периодични издания (в-к „Култура“ и „Литературен вестник“).

Заклучение

Наблюденията върху функционирането на новите, детерминологизирани значения в българския език в последното десетилетие дават възмож-

ност да се разкрият някои особености в тяхната динамика, да се установят езиковите фактори, които обуславят различните перспективи за утвърждаването им в езика и да се посочат нови страни от тяхната специфика като названия, възникнали вследствие на въздействието на терминологичните системи върху общоупотребимия език.

Разглежда се значението на детерминологизацията за обогатяването на общоупотребимия език с нови изразни средства, използвани както с номинативна цел, така и за изразяване по оригинален начин на стилистични нюанси и оценъчност. Изтъква се ролята на детерминологизацията за нарастване на дела на лексикалните единици, които са свързани с интелектуалната страна на езика. Тази роля е особено значима в настоящия период и с оглед на поддържането на баланс между тенденцията към интелектуализация и противоположната силно активизирана тенденция към неговата демократизация.

БЕЛЕЖКИ / NOTES

¹ За ролята на детерминологизацията като проява на тенденцията към интелектуализация вж. Колковска/Kolkovska 2015; Радева/Radeva 2017: 181.

² В други свои значения термините *тунинг* и *тунингване* се употребяват в компютърния професионален лексикон.

СЪКРАЩЕНИЯ / ABBREVIATIONS

ДЗн – детерминологизирано значение, детерминологизирани значения

ЛИТЕРАТУРА / REFERENCES

Ангелова, Митрева 2013: *Ангелова, И., М. Митрева*. Медицинската лексика – източник на нови думи в други сфери на езиковото общуване. – *Science & Technologies, Volume III, Number 8, Education*, pp. 25–29. [Angelova, Mitreva 2013: *Angelova, I., M. Mitreva*. Meditsinskata leksika – iztochnik na novi dumi v drugi sferi na ezikovoto obshtuvane. – *Science & Technologies, Volume III, Number 8, Education*, pp. 25–29.]

Благоева, Колковска 2013: *Благоева, Д., С. Колковска*. Динамика и иновационни процеси в българската лексика в края на XX и началото на XXI век. – В: *Българска лексикология и фразеология*. Т. 1. Българска лексикология. София, АИ „Проф. М. Дринов“, с. 215–394. [Blagoeva, Kolkovska 2013: *Blagoeva D., S. Kolkovska*. Dinamika i inovatsionni protsesi v balgarskata leksika v kraia na XX i nachaloto na XXI v. – In: *Balgarska leksikologiya i frazeologiya*. Т. 1. Balgarska leksikologiya. Sofia, AI “Prof. M. Drinov”, 215–394.]

Божилова 2013: *Божилова, М.* Прагматична и стилистична характеристика на българската лексика. – В: *Българска лексикология и фразеология*. Т. 1. Българска лексикология. София, АИ „Проф. М. Дринов“, с. 593–755. [Bozhilova 2013: *Bozhilova, M.* Pragmaticchna i stilistichna harakteristika na balgarskata leksika. – In: *Balgarska leksikologiya i frazeologiya*. Т. 1. Balgarska leksikologiya.

Sofia, AI "Prof. M. Drinov", 593–755.]

Зидарова 2006: *Зидарова, В.* Динамика и актуални тенденции в съвременната българска лексикална система. – В: Класика и авангард. София, ИЦ „Проф. Боян Пенев“, с. 253–259. [Zidarova 2006: *Zidarova, V.* Dinamika i aktualni tendentsii v savremennata balgarska leksika. – In: Klasika i avangard. Sofia, IC "Prof. B. Penev", 253–259.]

Колковска 2007: *Колковска, С.* Нови икономически названия в българския език, възникнали от медицински термини. – В: Лексикографията и лексикологията в съвременния свят. В. Търново, Знак'94, с. 303–310. [Kolkovska 2007: *Kolkovska, S.* Novi ikonomicheski nazvaniya v balgarskiya ezik, vazniknali ot meditsinski termini. – In: Leksikografiyata i leksikologiyata v savremenniya svyat. V. Tarnovo, Znak'94, 303–310.]

Колковска 2012а: *Колковска, С.* Семантични неологизми в българския език, възникнали в резултат на детерминологизация. – В: Време и история в славянските езици, литератури и култури. Сборник с доклади от Единадесетите национални славистични четения 19–21 април 2012. Том 1. Езикознание. София, УИ „Св. Климент Охридски“, с. 374–380. [Kolkovska 2012a: *Kolkovska, S.* Semantichni inovatsii v balgarskiya ezik, vazniknali v rezultat na determinologizatsiya. – In: Vreme i istoriya v slavyanskite ezitsi, literaturi i kulturi. Sbornik s dokladi ot Edinadesetite natsionalni slavistichni cheteniya 19–21 april. Tom 1. Ezikoznanie. Sofia, UI "Sv. Kliment Ohridski", 374–380.]

Колковска 2012б: *Колковска, С.* Прояви на интеграция на неологизмите в българския език. – В: Магията на думите. Езиковедски изследвания в чест на проф. д.ф.н. Л. Крумова-Цветкова. София, АИ „Проф. М. Дринов“, с. 120–128. [Kolkovska 2012б: *Kolkovska, S.* Proyavi na integratsiya na neologizmite v balgarskiya ezik. – In: Magiyata na dumite. Ezikovedski izsledvaniya v chest na prof. d.f.n. L. Krumova-Tsvetkova. Sofia, AI "Prof. M. Drinov", 120–128.]

Колковска 2015: *Колковска, С.* Прояви на тенденцията към интелектуализация в новата българска лексика. – В: Славистиката и българистиката днес: въпроси, идеи, посоки. Благоевград, УИ „Н. Рилски“, с. 623–628. [Kolkovska 2015: *Kolkovska, S.* Proyavi na tendentsiyata kam intelektualizatsiya v novata balgarska leksika. – In: Slavistikata i balgaristikata dnes: vaprosi, idei, posoki. Blagoevgrad, UI "N. Rilski", 623–628.]

Крумова 2013: *Крумова, Л.* Формиране и развитие на българската лексикална система. – В: Българска лексикология и фразеология. Т. 1. Българска лексикология. София, АИ „Проф. М. Дринов“, 2013, с. 33–196. [Krumova 2013: *Krumova, L.* Formirane i razvitie na balgarskata leksikalna sistema. – In: Balgarska leksikologiya i frazeologiya. T. 1. Balgarska leksikologiya. Sofia, AI "Prof. M. Drinov", 33–196.]

Петкова 2010: *Петкова, Е.* Терминологизация, детерминологизация и ретерминологизация. – Многообразие в единството, № 1, с. 50–55. [Petkova 2010: *Petkova, E.* Terminologizatsiya, determinologizatsiya i reterminologizatsiya. – Mnogoobrazie v edinstvoto, № 1, 50–55.]

Попова 1985: *Попова, М.* Към въпроса за взаимоотношението между терминологичната и общоупотребимата книжовна лексика. – В: Славистичен сборник. София, Изд. на БАН, с. 42–48. [Popova 1985: *Popova, M.* Kam vaprosa

za vzaimootnoshenieto mezhdou terminologichnata i obshtoupotrebimata knizhovna leksika. – In: Slavistichen sbornik. Sofia, Izd. na BAN, 42–48.]

Попова 2009: *Попова, М.* Аспекти на детерминологизацията. – В: Oratio Vitae Simulacrum (Словото е отражение на живота). Сборник научни изследвания в чест на 65-годишнината на проф. д-р Христина Станева. В. Търново, УИ „Св. св. Кирил и Методий“, с. 112–123. [Popova 2009: *Popova, M.* Aspekti na determinologizatsiyata. – V: Oratio Vitae Simulacrum (Slovoto e otrazhenie na zhi-vota). Sbornik nauchni izsledvaniya v chest na 65-godishninata na prof. d-r Hristina Staneva. V. Tarnovo, UI “Sv. sv. Kiril i Metodiy”, 112–123.]

Попова 2012: *Попова, М.* Теория на терминологията. В. Търново, Знак’94. [Popova 2012: *Popova, M.* Teoriya na terminologiyata. V. Tarnovo, Znak ’94.]

Радева 2017: *Радева, В.* Българска лексикология и лексикография. София, „Изток-Запад“. [Radeva 2017: *Radeva, V.* Balgarska leksikologiya i leksikografija. Sofia, “Iztok-Zapad”.]

Симеонова 2016: *Симеонова, К.* Терминологична номинация в съвременната българска политическа терминология. София, Пропелер. [Simeonova 2016: *Simeonova, K.* Terminologichna nominaciya v savremennata balgarska politicheska terminologiya. Sofia, Propeler.]

ИЗТОЧНИЦИ / SOURCES

РНД: Пернишка, Е., Д. Благоева, С. Колковска. *Речник на новите думи в българския език (от края на XX и първото десетилетие на XXI в.)*. София, Наука и изкуство, 2010. [RND: Pernishka E., D. Blagoeva, S. Kolkovska. *Rechnik na novite dumii v balgarskiya ezik (ot kraia na XX i parvoto desetiletie na XXI v.)*. Sofia, Nauka i izkustvo, 2010.]

РБЕ: *Речник на българския език*. Т. IV (деятелен – Е). София, АИ „Проф. М. Дринов“, 2012. Т. XV (Р). София, Издателство на БАН „Проф. М. Дринов“, 2015. [RBE: *Rechnik na balgarskiya ezik*. Т. IV (deyatelen – E). Sofia, AI “Prof. M. Drinov”, 2012. Т. XV (R). Sofia: Izdatelstvo na BAN “Prof. M. Drinov”, 2015.]

СТСРЯ: *Современный толковый словарь русского языка (под редакцией Т. Ф. Ефремовой)*, 2000 <http://dic.academic.ru/contents.nsf/efremova/> [STSRIA: *Sovremennyyi tolkovyyi slovar’ russkogo iazyka (pod redaktsiei T. F. Efremovoi)*, 2000.]

✉ Проф. д-р Сия Колковска

Секция за българска лексикология и лексикография

Институт за български език, БАН

бул. „Шипченски проход“ 52, бл. 17, 1113 София, България

✉ Prof. Sia Kolkovska, PhD

Department for Bulgarian Lexicology and Lexicography

Institute for Bulgarian Language, Bulgarian Academy of Sciences

52 Shipchenski prohod, Bl. 17, 1113 Sofia, Bulgaria